

LINKUVOS GIMNAZIJA

KNYGRIŠYSTĖ

Svečių knyga

Atliko: 3gb klasės mokinės Ieva Kaupaitė ir Roberta Sviderskytė

Vadovė: mokytoja Roma Kaupaitė

Linkuva, 2014

TURINYS

ĮVADAS.....	3
1. LINKUVOS GIMNAZIJOS SVEČIŲ KNYGOS APŽVALGA.....	5
2. ŠIUOLAIKINĖ KNYGRIŠYSTĖ.....	7
3. KŪRYBINIO DARBO „SVEČIŲ KNYGA“ PRISTATYMAS	11
3.1. Darbo koncepcijos pagrindimas	11
3.2. Analogų analizė	11
3.3. Meninio – plastinio kūrybinio darbo sprendimo paieškos.....	12
3.4. Eskizai	13
4. TECHNOLOGINIAI PROCESAI	15
5. KŪRYBINIO DARBO VIZUALIZACIJA BIBLIOTEKOS APLINKOJE	20
IŠVADOS	21
LITERATŪRA.....	22

IVADAS

Knyga – tai indas, kuris mus pripildo, bet pats netuštėja.

A. Debruselis

Knyga – susiūti popieriaus lapai su spausdintu tekstu. („Dabartinės lietuvių kalbos žodynas“, 319 psl., vyr. red. Stasys Keinys). Jos paskirtis yra labai įvairi: knygą galima naudoti kaip informacijos šaltinį, laisvalaikio praleidimui, taip pat tai gali būti skirta užrašams ar atsiminimams, pavyzdžiui – svečių knyga. Tokią knygą galima pasidaryti ir patiems. Būtent todėl kūrybiniam darbui pasirinkome šią temą, kad galėtume pačios susipažinti su knygrišystės amatu ir šią knygą palikti gimnazijos svečiams.

Mūsų nuomone, svečių knyga yra aktuali Linkuvos gimnazijai, nes joje galės pasižymėti atvykę svečiai. Ši knyga gali būti ir naudinga, nes gimnazijos bendruomenė visada galės žinoti, kas svečiavosi Linkuvos gimnazijoje.

Darbo problema: Funkcinio odinio objekto spalvinio sprendimo paieškos. Odinė knyga turi būti funkciškai patogi ir derėti prie Linkuvos gimnazijos simbolikos.

Darbo objektas: Svečių knyga Linkuvos gimnazijai.

Darbo tikslai:

1. Parengti darbo aprašą.
2. Sukurti ir padaryti patogią odinę svečių knygą, darančią Linkuvos gimnazijai.

Uždaviniai:

1. Išsiaiškinti šiuolaikinių knygų darymo technologijas.
2. Analogų analizė.
3. Svečių knygos pirminių eskizų darymas.
4. Darbo atlikimas praktiškai (darbas su medžiaga).
5. Darbo pristatymas.

Darbo metodai:

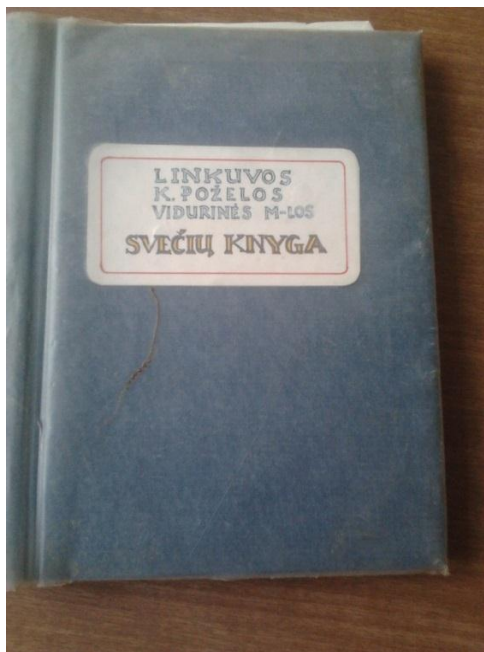
1. Informacinių šaltinių analizė.
2. Informacijos sisteminimas, apibendrinimas.
3. Duomenų apdorojimas kompiuteriu.
4. Fotografavimas.

5. Eskizavimas.

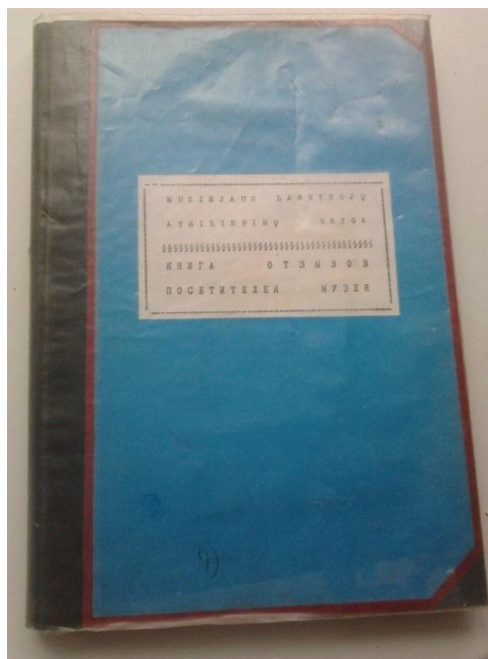
6. Kūrybinės darbo dalies atlikimas su medžiaga.

1. LINKUVOS GIMNAZIJOS SVEČIŲ KNYGOS APŽVALGA

Kiekviena save gerbianti institucija turi jai specialiai įrištą knygą, ar tai būtų metraštis ar svečių knyga. Linkuvos gimnazija gali pasigirti ne vien įspūdinga svečių knyga, bet ir muziejaus lankytojų atsiliepimų knyga (2 pav.). 1976 m. Sukurta pati pirmoji ir vienintelė Linkuvos gimnazijos svečių knyga (1 pav.).

1 pav. Svečių knyga

2 pav. Muziejaus lankytojų atsiliepimų knyga

Ši svečių knyga gimnazijai iš tiesų yra labai svarbi ir brangi. Joje užfiksuoti visi svarbiausi mokykloje viešėję žymūs žmonės. 1978 metų spalio 17 d. lankėsi žymus poetas Justinas Marcinkevičius ir aktorius Laimonas Noreika. Tais pačiais metais ir rašytojas Juozas Baltušis bei aktorė Monika Mironaitė. 1979 metų rugsėjo 5 d. svečiavosi rašytojas Jonas Mačiukevičius. 1980 metų vasario 4 d. buvo atvykęs poetas Jonas Jakštas. Gegužės 9 d. viešėjo garsus rašytojas, dramaturgas Kazys Saja, o gegužės 13 d. – poetas Alfonsas Maldonis. Taip pat spalio 30 d. buvo apsilankę aktoriai Arnas Rosenas ir Algimantas Bružas bei rašytojas Vytautas Rimkevičius. Lapkričio 20 d. – poetas Eugenijus Matuzevičius. Gruodžio 22 d. lankėsi rašytojas Juozas Aputis ir aktorė Gražina Urbonaitė. 1981 metų balandžio 10 d. svečiavosi rašytojas Algirdas Pocius ir aktorius Jonas Čepaitis. 1982 metų kovo 18 d. viešėjo rašytojas Algimantas Zurba. Tais pačiais metais balandžio 27 d. – poetas Robertas Keturakis. 1983 metų vasario 11 d. buvo atvykęs poetas Jonas Šiožinys ir aktorius Ramutis Rimeikis. Tų pačių metų kovo 1 d. – rašytojas Bronius Jauniškis.

Svečių knygoje radome įrašų ir ne lietuvių kalba. Mokykloje lankėsi svečių iš Afganistano, Rusijos, Anglijos.

Svečių knygos viršelis nėra įspūdingas, o tiesiog registravimo žurnalas be meninės paskirties. Kaip matome nuotraukoje (1 pav.), jis primena paprastą pildomą žurnalą. Viršelyje nėra jokios Linkuvos gimnazijos atributikos.

Svečių knyga baigta rašyti 1988 m. gruodžio 9 d.

2. ŠIUOLAIKINĖ KNYGRIŠYSTĖ

Žodžių junginys „knygos menas“ asocijuojasi su knygos grafika, iliustracijomis arba autorine dailininko knyga. Sparti informacinių technologijų raida ir virtualėjanti bei vizualėjanti realybė provokuoja svarstymus ne tik apie knygos ateitį, bet ir apie meninį knygos fenomeną. Paskutinį XX amžiaus dešimtmetį tokie apmąstymai įgavo aiškesnius kontūrus – Lietuvoje susiformavo naujas meno reiškiny – autorinė jėga arba dailininko knyga (Naujokaitienė E, 1998).

Šiuolaikiniai meniniai įrišimai nuo senųjų, istorinių, skiriasi ne tik tuo, kad yra unikalūs autoriniai meniniai dirbiniai, bet pirmiausia tuo, kad viršelio dekoras ir pats įrišimas glaudžiai susijęs su knygos turiniu plačiąja prasme – tiek su teksto turiniu, tiek su grafiniu jo apipavidalinimu.

Jei peržvelgtume knygos vystymosi bei tobulėjimo kelią, pastebėtume, jog bėgant metams, keičiantis tradicijoms bei tobulėjant technologijoms pradėjo keistis knygų įrišimo būdas, apsaugančių viršelių medžiaga bei jų puošyba.

Šiuolaikinė meninė knygrišystė nėra visai laisva kūrybos sritis. Jos pamatas – tradicija ir amato meistrystė. Medžiaginis pavidalas knygrišystėje neatskiriamas ir nuo knygos, kaip simbolinės vertybės, sampratos.

Šiuolaikinės meninės knygrišystės siekis – sukurti meno kūrinį, turintį įtaigią plastinę kalbą. Dailininkai vis labiau ir drąsiau eksperimentuoja, ieškodami savitų knygos formų, netradicinių medžiagų. Knygos vis dažniau nebetenka funkcionalumo, tapdamos meno objektais. Įrišimuose gausu netradicinių elementų: vinių, vielų, kanceliarinių spaudžių, plastikinių plokštelių.

Taip pat knygrišystėje jau vartojamos ir netradicinės medžiagos: stiklas, veidrodis, plastikas, keramika ir daugybė kt. elementų ir daiktų, randamų aplinkoje. (3, 4 pav.)

3, 4 pav. **Marcija Engeltjes, įrišimai su netradiciniais elementais.**

Įrišimuose vietoje kietų viršelių pradėti naudoti ir grynos odos viršeliai, dažniausiai daromi iš paplitusios puspadinės odos.

Šiuolaikiniai meniniai knygų įrišimai savo forma, konstrukcijomis, turiniu, medžiagiškumu ir rišimo būdų įvairove yra unikalūs meno kūriniai (funkcionalūs dekoratyviniai įrišimai, knygos objektai ir autorinės knygos).

Savo unikalių meninių dirbinių stilių ir toliau plėtoja geriausi Lietuvos menininkai: D. Mertingaitė – Gajauskienė, D.M. Šaulauskaitė, Z. Kreivytė, A. Kavaliauskas ir kt.

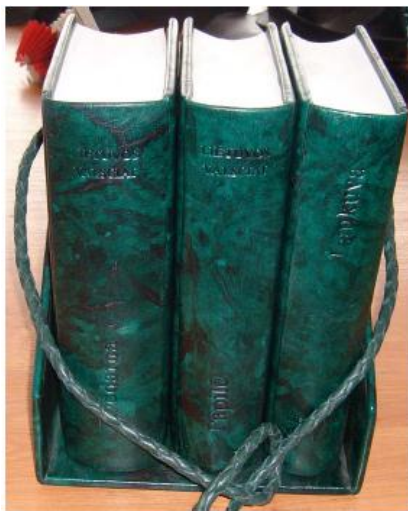
Taip pat yra su metraščiais. Tai, kas yra šiandien, atrodo, pilka, neįdomi kasdienybė, po daugelio metų gali būti žavi, įdomi istorija. Spintose saugoti metraščiai, šiandien atversti, yra gardus kąsnelis ne tik istorikams, bet ir visiems mums.

Šiandien metraščiai yra itin populiarūs ne tik Lietuvoje, bet ir visame pasaulyje. Jei seniau turėjome tik vieną kitą metraštį, parašytą lietuvių kalba, tai dabar jais galime džiaugtis ir didžiuotis. Dabar juos turi mokyklos, miestai, bendruomenės, yra net rašomi šeimų metraščiai.

Mokyklos turi ne tik savo vėliavą, herbą, himną, bet rašo ir metraščius, kuriuose fiksuojami svarbiausi ugdymo įstaigos veiklos momentai ir įvykai. Populiarėja internetiniai metraščiai – tai toks tinklapis, kuriame nuotraukų pagalba atkuriami praėję mokyklos renginiai, chronologine tvarka, išlaikant jų vyksmo seką.

Taip pat šiandien istoriniais metraščiais gali pasigirti visi didieji Lietuvos miestai.

Labai gražios ir įspūdingos yra dėstytojų A. Kavaliausko, I. Kavaliauskaitės, D. M. Šaulauskaitės sukurtos knygos. Yra nemažai sukaupytų studentų darytų knygų (11 – 15 pav.). Kasmet vyksta jų parodos.

11 pav. Ramunė Igoriūtė, Lietuvos valsčiai

12 pav. Ieva Kavaliauskaitė, *Inquisitia sancta*

13 pav. Laura Daučiūnaitė, *Knyga*

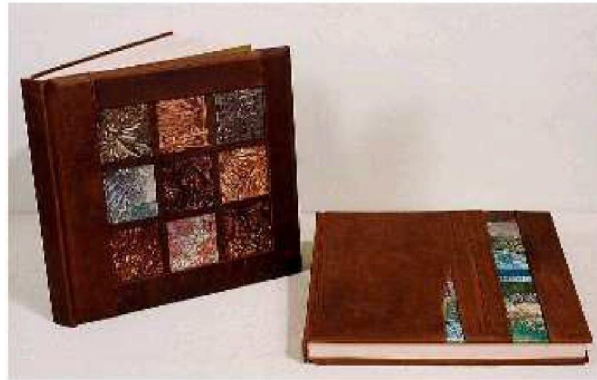
14 pav. Monika Lapinskaitė, *Paleolitai*

15 pav. Dalytė Kavaliauskienė, *Incunabulus*

Taip pat viena unikaliausių meninių dirbinių savininkė yra D. Gajauskienė. Ji kuria odos dirbinius-albumus, knygų viršelius (svečių knygos „Mozaika“ 2000 m.(16 pav.)), dėžučių komplektus. Kūrybai būdingas neįmantrus siluetas, saikingas dekoras, ornamentai, skirtingų spalvų,

faktūrinio ir lygaus paviršiaus derinimas. Kaip meninės raiškos priemonę naudoja rišimą, kaišymą, pynimą.

16 pav. D. Gajauskienė „Mozaika“

3. KŪRYBINIO DARBO „SVEČIŲ KNYGA“ PRISTATYMAS

3.1. Darbo koncepcijos pagrindimas

Svečių knygos formatą pasirinkome vertikalus, nes, kiek teko matyti mūsų mokyklos svečių knygas, jų formatas buvo būtent toks.

Kadangi svečių knyga skirta Linkuvos gimnazijai, viršeliui pasirinkome panaudoti mokyklos logotipą (17 pav.).

17 pav. Linkuvos gimnazijos logotipas

Rašytinių šaltinių apie mokyklos logotipą rasti nepavyko. Linkuvos gimnazijos lietuvių kalbos mokytoja Aldona Ašmonavičienė teigia, kad mokyklos logotipas simbolizuoja mokslą ir šviesą. Knyga – mokslas, o saulė yra, nes mokykla kažkada vadinosi „Saulės“ progimnazija.

Gamindamos svečių knygą, logotipą naudojome kaip pagrindinį akcentą.

3.2. Analogų analizė

Mums labiausiai patinkančių knygų įrišimas pateiktas (18 pav.). Tai yra seniausias klasikinis europinis knygų įrišimo būdas, paplitęs visame pasaulyje. Jo užuomazgų galime aptikti jau antikos laikais. Remiantis šiuo įrišimo metodu buvo sukurtas pramoninėje leidyboje naudojamas knygų įrišimas.

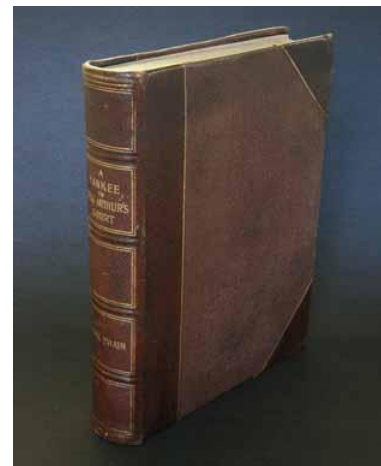

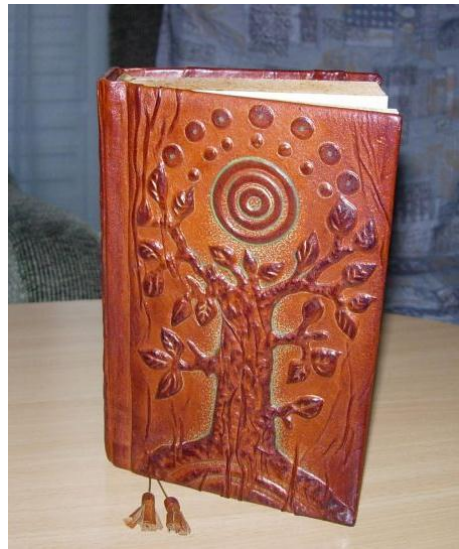
18 pav. Terry Collins, Klasikinis europinis knygų įrišimas

Svarbiausias šio knygų įrišimo metodo principas: iš atskirų lankų siuvamas knygos blokas, kuris vėliau sutvirtinamas, apkerpamas, formuojamas, jam pasiuvami arba priklijuojami kapiteliai. Po to iš kartono pagaminami kietviršiai, kurie aptraukiami oda, popieriumi ar drobe. Galiausiai knygos blokas įklijuojamas į kietviršius.

Šis knygų įrišimo būdas mums patinka todėl, kad jis knygą sukuria kaip tvirtą, ilgaamžį objektą, kuris tarnauja ne metus, ne dešimtmečius, o šimtmečius.

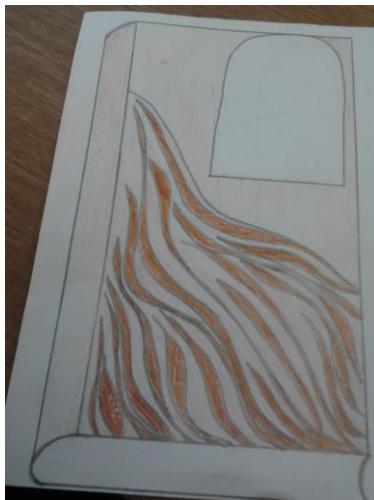
3.3. Meninio – plastinio kūrybinio darbo sprendimo paieškos

19 – 24 pav. Svečių knygos analogai

3.4. Eskizai

25 – 29 pav. **Eskizai**

4. TECHNOLOGINIAI PROCESAI

Darbo įrankiai ir priemonės:

1. Žirklys
2. Kanceliarinis peiliukas
3. Pieštukas
4. Liniuotė
5. Adata
6. Teptukas

Darbo medžiagos:

1. Natūrali oda
2. Lipalas
3. Kartonas
4. Aerosoliniai dažai
5. Siūlai
6. Popieriaus lapai (A3 formato)
7. Švitrinis popierius
8. Kepimo popierius
9. Tvarstis

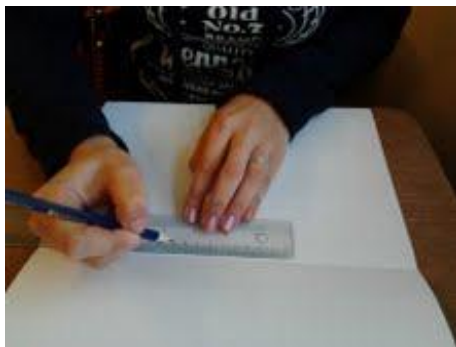
Darbo eiga:

1. Popieriaus (A3 formato) lapų lankstymas (30 pav.).

30 pav. Lapų lankstymas

2. Lapų jungimo vietų žymėjimas (31 pav.).

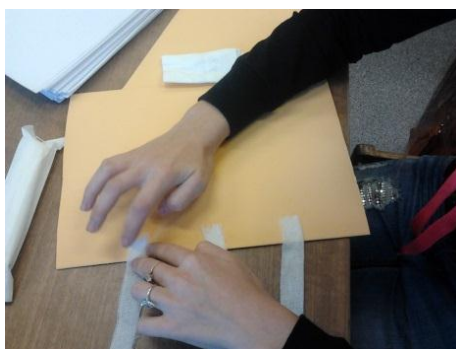
31 pav. **Žymėjimas**

3. Bloko siuvimas (32 pav.).

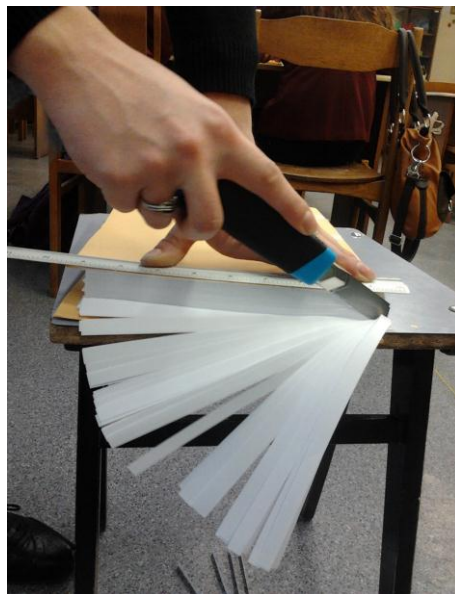
32 pav. **Siuvimas**

4. Knygos priešlapio tvirtinimas tvarsčiu (33 pav.).

33 pav. **Priešlapio tvirtinimas**

5. Knygos bloko pjovimas kanceliariniu peiliuku ir dailinimas švitrinu popieriumi (34, 35 pav.).

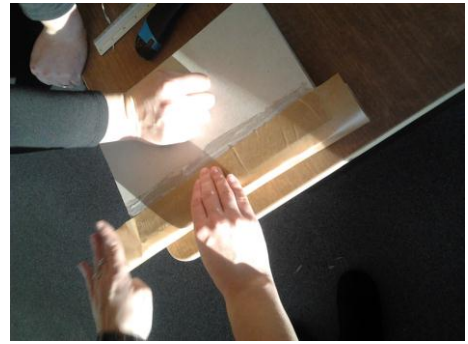
34 pav. Lapų sulyginimas švitrinu popieriumi 35 pav. Lapų sulyginimas kanceliariniu peiliu

6. Knygos viršelio matavimas ir pjovimas (36 pav.).

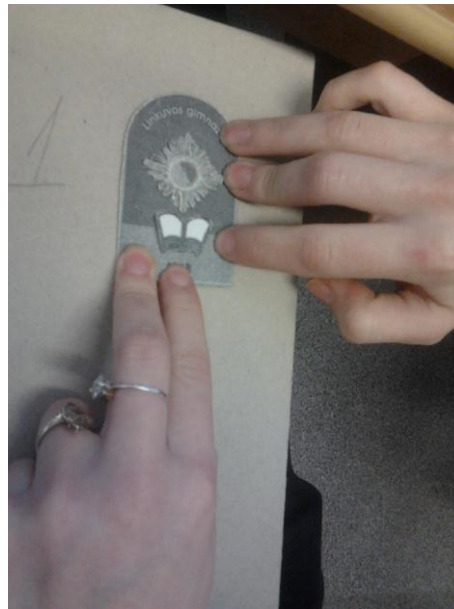
36 pav. Knygos viršelio darymas

10. Kepimo popieriaus klijavimas prie viršelio sutvirtinimui (37, 38 pav.).

37, 38pav. **Kepimo popieriaus klijavimas**

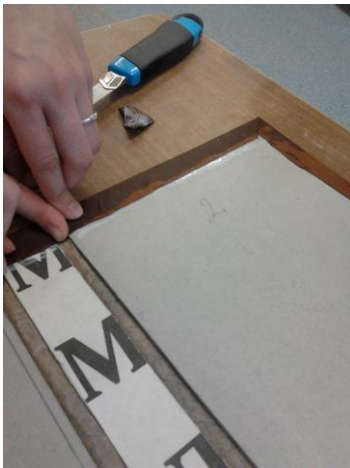
11. Mokyklos logotipo klijavimas prie knygos viršelio (39 pav.).

39 pav. **Mokyklos logotipo klijavimas**

12. Knygos viršelio nutepimas klėjais.

13. Knygos viršelio traukimas oda (40 - 43 pav.).

40–43 pav. **Kietviršio traukimas oda**

14. Knygos bloko priklijavimas prie viršelio (44 pav.).

44 pav. **Bloko klijavimas prie viršelio**

5. KŪRYBINIO DARBO VIZUALIZACIJA BIBLIOTEKOS APLINKOJE

45 pav. Knygos vizualizacija bibliotekoje

IŠVADOS

1. Surinkus ir išanalizavus teorinę ir vaizdinę medžiagą, reikia sutikti, kad šių dienų knygrišiai nebijo eksperimentuoti, nutolti nuo knygos funkcionalumo, rasti jai naują harmoningą formą, artimą knygos turiniui.
2. Atlikdamos kūrybinio darbo dalį įgijome dar didesnės meninės patirties. Kad pasiektume užsibrėžtų tikslų, teko atlikti ne vieną kūrybinio proceso etapą: idėjų paieškos, eskizavimas, spalvinių sprendimų paieškos, medžiagų ir technologijų parinkimas projekto įgyvendinimui, praktinis darbo atlikimas.
3. Sukurta nuostabi svečių knyga skirta Linkuvos gimnazijai.

LITERATŪRA

1. Naujokaitienė E. Knygos įvaizdis Europos literatūriniuose kontekstuose. Vilnius: Krantai, 1998.
2. Šaulauskaitė D. M. Knygrišystė Lietuvoje. VŠĮ Šiaulių universiteto leidykla. 2007.
3. Survilienė R. Odinis knygos rūbas. Vilnius: LII leidykla. 2004.

Prieiga per internetą:

1. http://l.imimg.com/data/8/F/MI-160304/paper-tray-pallet_250x250.jpg [žiūrėta 2013-11-15].
2. <http://www.organizeit.com/stackable-desktop-letter-tray-black.asp> [žiūrėta 2014 - 02 – 06].
3. http://www.kamane.lt/lt/naujienos/daile/dnaujiena1332/ltnaujienos/daile/dnaujienufoto0910/knygos_dirbtuves [žiūrėta 2014-02-20].
4. <http://images.alfa.lt/5504/62/29.tif> [žiūrėta 2014-02-21]